

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra pedagogiky

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Změny ve způsobu stravování českého obyvatelstva v průběhu jednoho století

Changes in eating habits of Czech people during a century

Bára Svobodová

Vedoucí práce: Ing. Bc. Alena Váchová, Ph.D.

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor: Chemie–Výchova ke zdraví

2018

Errata k bakalářské práci

Doplnění vyhodnocení jednotlivých cílů práce a uvedení konkrétních otázek, které k závěrům vedly:

Cíl č.1: Změnilo se složení českého jídelníčku v průběhu století?

Podle otázky č.1 (Myslíte si, že se obvyklé složení českého jídelníčku za posledních 100 let změnilo?) se složení českého jídelníčku v posledních 100 letech změnilo. Tuto odpověď vybralo 88,6 % dotazovaných. Nejčastější uváděnou změnu vidí mí respondenti ve větší pestrosti a dostupnosti stravy a ve vyšší konzumaci ovoce a zeleniny v dnešní době. Toto také vyjádřili v otázce č.1, jelikož mohli do otevřené podotázky, v čem spatřují největší změnu českého jídelníčku, dopsat své konkrétní myšlenky. Se změnou určitě souvisí i probíhající vývoj technologického zpracování potravin.

Cíl č.2: Upouští se od některých potravin, nebo se vracejí do oblíbenosti?

Ke zjištění tohoto tématu mi posloužily otázky č. 2, č. 3 (Jedl/a jste či zpracovával/a jste v posledním roce některou z následujících surovin–margarín, koňské maso, tuřín? Jedl/a jste v posledním roce některou z následujících polévek–sýrová, jíšková, mrkvová, ze svařeného mléka?). Některé potraviny, které se dříve používaly běžně jako třeba koňské maso, tuřín, nebo náhražka másla margarín, se dnes až na margarín již téměř nepoužívají. Stejně tak se upouští od dříve velmi častých polévek, jakými byly polévky jíšková, ze svařeného mléka a polévka sýrová. Občas a často konzumují mí respondenti pouze polévku mrkvovou.

Cíl č.3: Vyskytují se ve vzorku respondentů osoby vyznávající alternativní stravování?

V mém vzorku dotazovaných se podle otázky č. 10 (Vyznáváte nějaký alternativní stravovací styl–veganství, paleo stravu, raw stravu apod.,?), vyskytlo 5,5 % respondentů, kteří odpověděli kladně. Jako nejčastější alternativní stravovací směry uváděli vegetariánství a veganství.

Příklad komparace dat:

Postup:

Můj dotazník byl utvořen pomocí předpřipravené šablony na webovém serveru vypln.to.cz. Po vyplnění dotazníků, jsem veškerá data stáhla jako datovou matici v excelu a nahrála jsem ji do staženého analytického programu určeného ke statistickému vyhodnocování IBM Analytics. Upravit jsem musela pouze surová data a to tak, že bylo potřeba k jednotlivým otázkám dopsat jejich přesné znění a také to, co jednotlivé odpovědi znamenají. Program sám vyhodnotil, že otázka jedna má dva typy odpovědí, přiřadil jim hodnoty jedna a dvě. To, že odpověď 1 znamená Ano a

odpověď 2 Ne, jsem musela doplnit. U otevřených otázek, například u otázky č.1 (Myslíte si, že se obvyklé složení českého jídelníčku za posledních 100 let změnilo?), ke které mohli respondenti napsat jakékoliv odpovědi, jsem si jednotlivé odpovědi rozřadila do kategorií: například kategorie dostupnost stravy, více ovoce, více zeleniny a těmto kategoriím jsem opět přiřadila nejprve jednotlivá čísla a číslům název kategorie, kterou zastupují. Do vyhodnocení nebyly započítávány chybějící odpovědi, tudíž 100 % vždy tvořil maximální počet získaných odpovědí. Pak jsem již sama mohla navolit, jaké chci vygenerovat z programu grafy a jaké chci sledovat závislosti.

Pro vyhodnocení odpovědí v závislosti na pohlaví jsem použila Pearsonův chi-kvadrátový test na hladině významnosti $\alpha = 0,05$. Nulová hypotéza zní, že neexistuje rozdíl mezi odpověďmi respondentů v závislosti na jejich pohlaví. Pomocí softwaru SPSS jsem určila tzv. *p-hodnotu* a porovnála ji se zvolenou hladinou významnosti. Je-li *p-hodnota* $< \alpha$, zamítáme nulovou hypotézu a přijímáme tzv. *alternativní hypotézu*, která říká, že existuje statisticky významný rozdíl ve volbě odpovědi v závislosti na pohlaví respondentů.

Pro vyhodnocení odpovědí v závislosti na věku jsem použila Spearmanův koeficient pořadové korelace. Tento koeficient je bezrozměrná veličina, která udává nelineární statistickou korelaci mezi dvěma veličinami. V mém případě mezi věkem respondentů a jednotlivými otázkami. Koeficient může nabývat hodnot od -1 do 1. Hodnoty blízké 0 značí žádnou korelaci, hodnoty v absolutní hodnotě v rozmezí 0 – 0,19 značí minimální či žádnou korelaci, 0,2 – 0,39 slabou korelaci, 0,4 – 0,59 střední korelaci, 0,6 – 0,79 silnou korelaci a 0,8 – 1 velmi silnou korelaci. Záporné hodnoty značí opačnou korelaci než jak je formulována otázka.

Otázka č.16 Myslíte si, že je důležité, aby ovoce a zelenina byli k dostání během celého roku a ne pouze sezonně, jak tomu bylo dříve?

Data získaná z programu IBM Analytics:

Tabulka 1

Myslíte si, že je důležité, aby ovoce a zelenina byly k dostání v průběhu celého roku a ne pouze sezónně, jak to bylo dříve?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ano, určitě	111	50,7	50,7	50,7
	Spíše ano	71	32,4	32,4	83,1
	Spíše ne	28	12,8	12,8	95,9
	Určitě ne	6	2,7	2,7	98,6
	Nevím	3	1,4	1,4	100,0
	Total	219	100,0	100,0	

Tady vidíme (Tabulka 1), že například ze všech 219 odpovědí, pouze 3 lidé (1,4 %) nemají na tuto otázku názor.

Pokud chceme vědět, jaká je závislost odpovědí s ohledem na věk. Zjistíme to z následující Tabulky 2 a 3.

Tabulka 2

		Myslíte si, že je důležité, aby ovoce a zelenina byly k dostání v průběhu celého roku a ne pouze sezónně, jak to bylo dříve?			
		Ano, určitě	Spíše ano	Spíše ne	Určitě ne
Jaký je Váš věk?	Mladší 18 let	23	7	3	0
	19 - 30 let	35	36	15	2
	31 - 60 let	17	11	8	2
	Starší 61 let	36	17	2	2
Total		111	71	28	6

Tabulka 3

		Myslíte si, že je důležité, aby ...	
		Nevím	Total
Jaký je Váš věk?	Mladší 18 let	1	34
	19 - 30 let	1	89
	31 - 60 let	0	38
	Starší 61 let	1	58
Total		3	219

Vidíme, že sledovanou odpověď neví, volil vždy jeden člověk z kategorií: mladší 18 let, 19-30 let a člověk starší 61 let.

Tabulka 4

Symmetric Measures

		Value	Asymptotic Standard Error ^a	Approximate T ^b
Interval by Interval	Pearson's R	-,040	,068	-,584
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	-,039	,067	-,576
N of Valid Cases		219		

V Tabulce 4 najdeme na druhém řádku hodnotu Spearmanova koeficientu ve sloupečku Value rovnou -0,039. Tato hodnota je velmi blízká nule a nahází se v rozmezí v absolutní hodnotě 0– 0,19, díky čemuž můžeme tvrdit, že zde existuje žádná až minimální závislost na věku, jelikož nedosahuje hodnot blízkých 1.

Závislost odpovědí na pohlaví vidíme v Tabulce 5.

Tabulka 5

		Myslíte si, že je důležité, aby ovoce a zelenina byly k dostání v průběhu celého roku a ne pouze sezónně, jak to bylo dříve?			
		Ano, určitě	Spíše ano	Spíše ne	Určitě ne
Jaké je Vaše pohlaví?	Muž	37	31	11	2
	Žena	74	40	17	4
Total		111	71	28	6

Crosstab

Count		Myslíte si, že je důležité, aby ...	
		Nevím	Total
Jaké je Vaše pohlaví?	Muž	2	83
	Žena	1	136
Total		3	219

Naše 3 sledované odpovědi, které odpověděly na otázku slovem nevím, se podle pohlaví dají rozdělit na odpovědi 2 mužů a jedné ženy. Podle Pearsonova chí-kvadrátového testu v Tabulce 6 vidíme, že v prvním řádku je u Pearsonova Chií-kvadrátového testu hodota u Asymptotic Significance 0,539, aby však existoval statisticky významný rozdíl v odpovědích respondentů v závislosti na pohlaví, musela by tato hodnota být menší než je hodnota α 0,05 udávající

hladinu významnosti. Proto nemůžeme tvrdit, že existuje statisticky významný rozdíl v odpovědích respondentů.

Tabulka 6

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	3,116 ^a	4	,539
Likelihood Ratio	3,077	4	,545
Linear-by-Linear Association	1,379	1	,240
N of Valid Cases	219		

a. 4 cells (40,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,14.